

zaaknummer: 1205151
afdelingsnaam: Leefomgeving, team Leef- en vestigingsklimaat
steller: Friederike Hensch
Datum:
onderwerp: **Verduurzamen monumenten – Algemeen Positief Advies**

Advies – Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten

Gemeente Hilversum, 29 februari 2024 Vergaderlocatie: Raadhuis

Monumentencommissie

Onderwerp: Verduurzaming monumenten – Algemeen Positief Advies

De commissie is gevraagd te adviseren op het voorstel van de afdeling Cultureel Erfgoed om een aantal werkzaamheden betreffende het verduurzamen van monumenten ambtelijk te laten behandelen.

Voor het bepalen van de deze werkzaamheden is een 'Algemeen Positief Advies' (APA) gemaakt. De lijst met werkzaamheden in deze APA sluit aan bij de beleidsregels 'Verduurzaming Monumenten'.

Het concept APA d.d. 29-02-2024 is ter controle naar de commissie gestuurd. De commissie adviseert positief op de inhoud van het document.

Conclusie: positief advies

NB. De commissie heeft betreffende de beleidsregels nog een aantal opmerkingen en geeft de suggestie mee nog enkele taalkundige aanpassingen en/of verduidelijkingen toe te voegen. Dit betreft geen inhoudelijke aanpassingen. De commissie ontvangt graag de definitieve versie van deze beleidsregels maar zal daar verder niet meer inhoudelijk op reageren.

Toelichting

Om vergunningsaanvragen rond verduurzamen van monumenten sneller af te kunnen handelen is er voor een aantal werkzaamheden een 'Algemeen Positief Advies' opgesteld.

Het betreft dan eenvoudige werkzaamheden die geen grote invloed hebben op het uiterlijk en de monumentale waarde van het pand.

Alle vergunningen voor monumenten worden ter advisering voorgelegd aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten (CRK+M). Dat is vastgelegd in de Monumentenverordening Hilversum 2016. Met agendering en behandeling door de CRK+M zijn soms enkele weken gemoeid. De wens is om het vergunningsproces te versnellen. Derhalve zijn een aantal eenvoudige werkzaamheden vooraf door de CRK+M positief geadviseerd. Voldoet de aanvraag aan deze

werkzaamheden, dan kan de adviseur cultureel erfgoed de aanvraag direct afhandelen en kan de vergunning sneller worden verleend.

Voldoet een aanvraag niet aan dit Algemeen Positief Advies of zijn er twijfels, dan kan de adviseur cultureel erfgoed alsnog de CRK+M om advies vragen. Dat geldt ook voor aanvragen met een combinatie van eenvoudige en complexe werkzaamheden. In dat geval wordt een aanvraag altijd geheel door de CRK+M geadviseerd.

Onderstaande lijst met werkzaamheden sluit aan bij de beleidsregels verduurzamen monumenten {datum}.

Algemeen Positief Advies voor werkzaamheden verduurzamen monumenten

Voor de hieronder genoemde vergunningsplichtige werkzaamheden in, aan of op een Rijks- of gemeentelijk monument heeft de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten (CRK+M) op 29 februari 2024 een Algemeen Positief Advies (APA) gegeven. Voor de werkzaamheden die aan dit APA voldoen, kan door B&W Hilversum een vergunning voor de *activiteit monument* worden afgegeven:

1. Vensterisolatie

1.1 Vervangen van bestaand isolatieglas tegen nieuw isolatieglas bij ramen *zonder* historische waarde is altijd toegestaan als de detaillering en de manier van bevestigen van het glas niet wijzigt. Dit wordt beschouwd als onderhoud. Dat geldt ook voor monumentale ramen waar reeds voor de aanwijzing tot monument dubbelglas in heeft gezeten. Twijfelt u of het raam geen historische waarde heeft? Neem dan eerst contact op met monumenten@hilversum.nl

1.2 Nieuw dun isolatieglas bij historisch waardevolle ramen is toegestaan als voldaan wordt aan de volgende richtlijnen:

- Er is geen sprake van verwijderen van zeldzame glassoorten zoals kathedraalglas of glas-in-lood.
- Het aanzicht vanuit binnen en buiten wijzigt niet.
- Het bestaande houten of metalen raam blijft behouden. Alleen het glas wordt vervangen.
- Het glas wordt op een historisch passende wijze geplaatst. Stopverf blijft stopverf, glaslatten mogen vervangen worden voor stopverf indien dit historisch verantwoord is.
- Historische scharnieren en gehengen blijven behouden.
- Raamgewichten van schuiframen kunnen worden verzaagd of vervangen door een systeem met balansveren, katrollen en touwen.
- De afstandhouders (spacers) tussen het isolatieglas worden uitgevoerd in een donkere kleurstelling en niet glimmend.

1.3 Achterzetramen

Achterzetramen aan de binnenzijde zijn toegestaan als voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- Er is geen sprake van bijzondere monumentale interieurwaarden. Dit is ter beoordeling aan de adviseur Cultureel Erfgoed van de gemeente. Neem daarom eerst contact op met monumenten@hilversum.nl.
- Er worden geen historische onderdelen gesloopt.
- De bestaande vensters kunnen worden onderhouden.
- Een mogelijke verdeling van het achterzetraam strookt met de verdeling in het bestaande venster.
- De ruimte tussen bestaand venster en het achterzetraam wordt geventileerd met buitenlucht.
- Het achterzetraam bevindt zich aan de binnenzijde en niet aan de buitenzijde van het monument.
- Met de aanpassing de historische ramen behouden en werkzaam blijven. Zo moet een schuifvenster nog te openen blijven na plaatsing van een achterzetruit.

1.4 Glasfolie

Er bestaat isolerende folie die direct op het glas kan worden geplakt. De isolerende werking is minder goed dan isolatieglas, maar de ingreep is ook minder ingrijpend. De folie is niet geschikt voor figuurglas of getrokken glas, want het glas moet geheel vlak zijn. Een kanttekening is dat de folie soms niet kan worden verwijderd zonder dat het glas breekt. Gekleurde of spiegelende folies zijn niet toegestaan.

2. Dakisolatie

2.1 Na-isolatie van platte daken aan de buitenzijde is altijd toegestaan als:

- Er door de toegenomen dakdikte de detaillering van het monument niet te zeer wordt aangetast. Zo moet de dakisolatie langs de dakranden verjongen om de randdetails intact te laten.
- De bestaande, intacte gootomtimmeringen, boeilijsten en eventueel aanwezige historische dakbedekkingen (zoals bijvoorbeeld zink) behouden blijven.
- In sommige gevallen is aanpassen van intacte gootomtimmeringen, boeilijsten en historische dakbedekkingen mogelijk, maar alleen als daarmee de uitstraling van het monument niet te zeer wijzigt en er geen historisch waardevol materiaal verloren gaat.

2.2 Na-isolatie van hellende daken aan de binnenzijde is altijd toegestaan als:

- De gordingen en spanten in het zicht blijven.
- Er bij een dampdichte isolatiemethode een goed aansluitende en niet-onderbroken dampremmende laag wordt toegepast.
- Er geen bijzondere afwerkingen uit het zicht verdwijnen (zoals beschilderd of bespannen dakbeschot).

2.3 Na-isolatie van platte daken aan de binnenzijde is altijd toegestaan als:

- Er geen historische plafonds of afwerkingen uit het zicht verdwijnen of aangepast worden zoals schilderingen of kraaldelen.
- Er bij een dampdichte isolatiemethode een goed aansluitende en niet-onderbroken dampremmende laag wordt toegepast.

2.4 Zoldervloer isoleren:

Als na-isolatie van daken te kostbaar of lastig blijkt, kan worden overwogen de zolder- of vlieringvloer aan de bovenzijde te isoleren met isolatiedekens of korrels. De onverwarmde zolder of vliering gaat op die manier fungeren als een bufferzone tussen verwarmde kamers en de buitenlucht.

- Pur-schuim is niet omkeerbaar sluit de balken op. Derhalve is Pur-schuim niet toegestaan.
- De technische staat van dak, vloer en constructie is goed.
- De vloer blijft beloopbaar en de zolder wordt voldoende geventileerd.

3. Gevelisolatie

3.1 Isolatie gevels aan de binnenzijde:

- Bij dampdicht isoleren aan de binnenzijde met of zonder spouw is het belangrijk de aanvraag bouwfysisch goed te onderbouwen. Condensatie in de constructie kan leiden tot aantasting van historische onderdelen.
- Dampdopen en/of capillair actief isoleren aan de binnenzijde is vaak aan te raden omdat deze constructie waterdamp kan opnemen en weer afstaan. Hierbij geldt de voorwaarde dat de voorzetwand aan de warme zijde niet dampdicht mag worden afgewerkt.
- Bij voorzetwanden mogen waardevolle afwerkingen (plafonds, lambriseringen, vensteromtimmeringen) niet verstoord raken. Na plaatsen van de voorzetwanden dienen bijzondere afwerkingen (zoals lambriseringen) teruggeplaatst te worden zodat deze behouden blijven. Zorgvuldige detaillering is hierbij belangrijk.

3.2 Spouwmuurisolatie:

Spouwmuurisolatie is vrij definitief en kan achteraf moeilijk verwijderd worden. Derhalve is een onafhankelijk bouwfysisch onderzoek aan te bevelen. Spouwmuurisolatie is mogelijk als aangetoond wordt dat:

- De gevel niet waterafstotend is afgewerkt (geglazuurde stenen, tegels, geïmpregneerd, dampdichte verfsystemen).

- Er geen vorstschade of andere ernstige gebreken (slecht voegwerk, afgeschilferde stenen, roestende ankers) te zien zijn in de gevel. Als dat het geval is moeten eerst deze gebreken worden verholpen.
- De spouw breder is dan 4 cm en de spouw niet te zeer vervuild is met mortelresten.
- Het buitenblad van de gevel niet op diverse plekken verbonden is met het binnenblad (zoals bij een erker). Dan kan de isolatie onvoldoende over de gevel verspreiden en wordt er onregelmatig geïsoleerd.
- Door de spouwmuurvulling de ventilatie van de kruipruimte niet wordt dichtgezet.
- Let op aanwezige fauna in de spouw. Geadviseerd wordt een QuickScan uit te laten voeren.

4. Vloerisolatie

4.2 Begane grondvloeren onderzijde: Met geventileerde kruipruimte van minimaal 35 cm hoog (van vloer tot onderzijde balken) aanbrengen van isolatie van luchtkussens of isolatiedekens aan de onderzijde. Deze werkzaamheden zijn reversibel. Pur-schuim is niet toegestaan.

4.3 Begane grondvloeren bovenzijde zonder historische afwerking

- Isoleren van een vloer zonder voldoende kruipruimte aan de bovenzijde zonder historische afwerkingen zoals terrazzo, parket of tegelwerk is altijd mogelijk. Let wel op aansluitingen zoals trappen, deuren en wandafwerkingen.

5. Zonnepanelen en installaties

5.1 Zonnepanelen en -collectoren op platte daken zijn altijd toegestaan als:

- Ze in een hoek van maximaal 15 graden geplaatst worden en de afstand van de panelen tot de dakranden ten minste 50 cm bedraagt.
- De panelen uitgevoerd zijn zonder glimmende kaders of bevestigingen.

5.2 Zonnepanelen en -collectoren op hellende daken, niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte zijn altijd toegestaan als:

- Er sprake is van een zorgvuldig legpatroon.
- De panelen uitgevoerd zijn zonder glimmende kaders of bevestigingen.
- Zonnepanelen worden op het dak en niet in het dak geplaatst.

5.9 Vloerverwarming:

De vloer voorzien van vloerverwarming is mogelijk als:

- Er geen monumentale vloerafwerking uit het zicht of verloren gaat, zoals terrazzo, parket of tegelwerk. Soms lukt het om afwerkingen achteraf terug te plaatsen.
- Er door de toegenomen vloerdikte de detaillering van monumentale deuren, plinten en dorpels niet te zeer wordt aangetast.
- De vloer aan de onderzijde geïsoleerd kan worden.

5.10 Warmtepompen en airco's:

De volgende locaties voor een warmtepomp/airco zijn mogelijk, waarbij de eerstgenoemde locaties het meest wenselijk zijn. Eerst moeten de meest wenselijke opties worden onderzocht.

- In de achtertuin uit het zicht.
- In of op een bijgebouw aan de achterzijde.
- Op het dak van een aanbouw aan de achterzijde.
- Aan de achtergevel ter hoogte van de begane grond.

- Op een plat dak uit het zicht.
- In een dakgoot die niet zichtbaar is en waar onderhoud mogelijk blijft. Het is niet toegestaan om warmtepompen/airco's te plaatsen hangend aan de gevel van het monument, staand tegen een gevel van het monument voor een gevelopening, op een dakkapel of op een hellend dak.
- Warmtepompen/airco's die zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte, mogen het monumentale beeld niet verstoren en moeten worden uitgevoerd in een donkere en doffe omkasting.
- Leidingwerk behorende bij de warmtepomp/airco moet weggewerkt of binnendoor worden versleept, zonder het interieur aan te tasten.
- Binnenunits en buffervaten behorende bij warmtepompen/airco's moeten zorgvuldig te worden ingepast in het interieur van het monument.

Advies – Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten

Gemeente Hilversum, 29 februari 2024 Vergaderlocatie: Raadhuis

Monumentencommissie

Onderwerp: Verduurzaming monumenten – Algemeen Positief Advies

De commissie is gevraagd te adviseren op het voorstel van de afdeling Cultureel Erfgoed om een aantal werkzaamheden betreffende het verduurzamen van monumenten ambtelijk te laten behandelen.

Voor het bepalen van de deze werkzaamheden is een 'Algemeen Positief Advies' (APA) gemaakt. De lijst met werkzaamheden in deze APA sluit aan bij de beleidsregels 'Verduurzaming Monumenten'. Het concept APA d.d. 29-02-2024 is ter controle naar de commissie gestuurd. De commissie adviseert positief op de inhoud van het document.

Conclusie: positief advies

NB. De commissie heeft betreffende de beleidsregels nog een aantal opmerkingen en geeft de suggestie mee nog enkele taalkundige aanpassingen en/of verduidelijkingen toe te voegen. Dit betreft geen inhoudelijke aanpassingen. De commissie ontvangt graag de definitieve versie van deze beleidsregels maar zal daar verder niet meer inhoudelijk op reageren.